

KULUTUKSEN JA TUOTANNON KESKUS

**Uudistuvan ruoppaus- ja läjitysohjeen
keskeisiä muutosesityksiä**

Erikoistutkija Jani Salminen
Työryhmän sihteeri

jani.salminen@ymparisto.fi

S Y K E

KULUTUKSEN JA TUOTANNON KESKUS

Työryhmä ja työn tavoite

- Toimikausi 15.1.2013 – 15.1.2014
- Kokoonpano: YM, VARELY, PIRELY, EPOELY, POSELY, SYKE, THL, Åbo Akademi
- Työryhmän kuultavina: LIVI, Satamaliitto, konsultteja/asiantuntijoita, tutkijoita
- Sidosryhmätilaisuus 28.10.2013, ohjeluonnoksen esittelyä
- YM laittaa ohjeen lausuntokierrokselle
- Tavoitteita: vuonna 2004 julkaistun 1. ruoppaus- ja läjitysohjeen tarkentaminen ja sen puutteiden korjaaminen, lainsäädäntöosion päivitys
  - Taustalla kysely nykyisen ohjeen toimivuudesta/puutteista
  - Harmaan alueen arviointi, näytteenotto
  - Läjityspaikkojen soveltuvuuden arviointi
  - Ruoppaus- ja läjitystoiminta sisävesillä
  - Lukuisia erillisiä asioita

S Y K E

2

RUOPPAUS- JA LÄJITYSOHJE	
Sisällys	
1 JOHDANTO.....	3
2 RUOPPAUS- JA LÄJITYSTOIMINNAN SÄÄNTELY	3
2.1 Yleistä.....	3
2.2 Vesilainsäädäntö	4
2.2.1 Yleistä	4
2.2.2 Yli 500 m ³ ruoppaukset.....	5
2.2.3 Pienruoppaukset eli alle 500 m ³ ruoppaukset.....	5
2.2.4 Lajittaminen vesialueella sijaitsevalle lajityspaikalle	6
2.2.5 Kalatalousvelvoite ja kalatalousmaksu.....	6
2.2.6 Hankkeen lopettaminen	6
2.3 Ympäristönsuojelulainsäädäntö	6
2.4 Jätelainsäädäntö	7
2.5 Luonnonsuojelu ja muinaismuistojen suojelu	7
2.6 Muut lait	8
2.7 Ympäristövastuusääntely.....	8
2.8 Kansainväliset sopimukset.....	9
3 RUOPPAUS- JA LÄJITYSTOIMINTA.....	9
3.1 Ruoppausmassan irrottaminen ja nostaminen	10
3.1.2 Ruoppausmassan siirtäminen ja valvarastointi.....	10
3.1.3 Ruoppausmassan sijoittaminen ja käsittely.....	11
3.2 Ruoppaaminen sisävesillä	11
3.3 Lajitys rantapenkereeseen padon taakse	11
3.4 Riskinarviointi ja -hallinta ruoppaus- ja lajitystoiminnassa	12
4 SEDIMENTTIEN HAITALLISET AINEET	12
4.1 Haitallisten aineiden esiintyminen ja keskeisimmät ympäristövaikutukset vesisedimenteissa	12
4.2 Sulfidisavisedimentit.....	13
5 RUOPPAUSTOIMINNAN YMPÄRISTÖVAIKUTUKSET JA NIIDEN HALLINTA.....	13
5.1 Ruoppauksen ympäristövaikutukset	13
5.2 Ruoppauksen ympäristöhaittojen hallinta ja seuranta.....	14

3

6 SELVITYKSET JA SEDIMENTTITUTKIMUKSET RUOPPAUSKOhteessa JA RUOPPAUSMASSAN LÄJITYSKELPOISUUDEN ARVIOINTI.....	14
6.1 Taustaselvitys	15
6.2 Sedimenttitutkimusten tavoitteet ja suunnittelu.....	15
6.3 Näytteenoton suunnittelu.....	16
6.4 Ruoppausmassan fysikaalisen ja kemiallisen laadun arviointi.....	19
6.5 Haitallisten aineiden huomioon ottaminen lajityskelpoisuuden arvioinnissa	20
6.6 Taustapitoisuuksien huomioon ottaminen.....	21
6.7 Tulosten tarkastelu	22
6.8 Biotestien käyttö ruoppausmassan lajityskelpoisuuden arvioinnissa	23
6.9 Paikallaan olevan sedimentin riskitarkastelu	23
7 LÄJITYSTOIMINNAN YMPÄRISTÖVAIKUTUKSET JA NIIDEN HALLINTA.....	23
7.1 Lajityksen ympäristövaikutukset.....	23
7.2 Lajityspaikan soveltuvuuden arviointi.....	24
7.2.1 Yleistä.....	24
7.2.2 Lajityspaikan ominaisuuksien selvittäminen.....	25
7.2.3 Lajityspaikan soveltuvuuden arvioinnissa huomioivat muut tekijät	26
7.2.4 Hyvän ja tyydyttävän lajitysalueen ominaisuuksia	26
7.2.5 Ruoppausmassojen lajityskelpoisuus hyvillä ja tyydyttävillä lajityspaikoilla	27
7.3 Lajityksen ympäristöriskien hallinta ja seuranta.....	27
7.3.1 Lajityksen aikaiset toimenpiteet	27
7.3.2 Lajitysalueen riskinhallintaratkaisut	28
7.3.3 Seuranta lajitysalueella	28
7.4 Kansainväliset raportointivelvoitteet	28
8 Viitteet	29

4

KULUTUKSEN JA TUOTANNON KESKUS

Keskeisimmät uudistusehdotukset (luvut 6 ja 7)

- Näytteenottoon uusia suosituksia
  - Näytteenottopisteiden määrä sidottu alueen pinta-alaan
  - Tutkittava alue voidaan jakaa osa-alueisiin
  - Osa-alueittain otetaan näytteitä, joista muodostetaan vähintään 10-15 osanäytteen muodostamia kokoomanäytteitä
    - Pyrkimys **edustavampaan** näytteenottoon ja luotettavampiin aineistoihin läjityskelpoisuuden arvioinnissa
    - Enemmän näytteitä, vähemmän analyysejä
  - Näytteenotto tai näytteiden analysointi kahdessa vaiheessa
    - 1. vaihe suuntaa-antava arvio haitta-ainepitoisuuksista ja sed. ominaisuuksista, yksittäisnäytteet
    - 2., tarkentava vaihe, kokoomanäytteet, vain harmaan alueen välitason 1A massoille
  - Näytteenottosyvyydet 0-10 cm, 10-30 cm, 30-60 cm

5

KULUTUKSEN JA TUOTANNON KESKUS

Ohjeluonnoksen esimerkki näytteenoton toteuttamisesta

100 m
60 m
30 m
40 m

1. vaihe 10 näytestipettä, joiden perusteella jako 3 osa-alueeseen. 2. vaihe kokoomanäytteet A ja B, joista analysit. Alueella C haitta-aineet max. tasolla 1A, joten 2. vaiheen analyysejä ei tehdä

6

KULUTUKSEN JA TUOTANNON KESKUS

Keskeisimmät uudistusehdotukset (luvut 6 ja 7)

- Harmaan alueen riskinarvioinnin tueksi välitasot 1A, 1B ja 1C
  - Läjityskriteerit 1 ja 2 säilyvät pääosin ennallaan
  - TBT:lle taso 2 150 µg/kg (aiemmin 200) hallinnollisena päätöksenä
    - Liitteessä myös tarkempaa analyysiä pitoisuustasoista ja vaikutusarviointia
  - Välitaso 1A = ympäristön kannalta merkityksetön pitoisuus
    - Ei tarvitse huomioida läjityskelpoisuuden arvioinnissa
  - Välitaso 1B = ei kroonista toksisuutta
  - Välitaso 1C = ei akuuttia toksisuutta
    - Annettu vain osalle aineista
    - POP-aineilla lisätavoitteena niiden saaminen pois kierrosta
- Painotetaan haitta-aineiden **kokonaismassaa** ruoppausmassassa
  - Läjityskelpoisuuden arviointiperusteena kerros 0-30 cm, 30-60 cm jne., aiemmin 0-5 cm, 5-20 cm jne.
  - Perustuu minimiruoppausvyötyteen 30 cm
- Läjitysalueen alueellisesta tai luontaisesta taustapitoisuudesta voidaan lisätä 50 % taulukon 2 arvoihin
- Haitta-aineiden yhteisvaikutusten ja ns. hippuefektin arvioimiseen annettu esimerkkejä

7

KULUTUKSEN JA TUOTANNON KESKUS

Taulukko 2. Ohjeelliset laatuksiteerit 1 ja 2 sekä ns. harmaan alueen pitoisuustasot 1A-C. Kaikki pitoisuudet ovat normalisoituja.

Aine	Läjityskriteerit ja harmaan alueen välitasot				
	1	1A	1B	1C	2
Metallit ja puolimetallit	mg/kg kuiva-ainetta				
*elohopea (Hg)	<0,1	0,1-0,6	0,6-0,8	0,8-1	>1
*kadmium (Cd)	<0,5	0,5-2,5			>2,5
*kromi (Cr)	<65	65-270			>270
*kupari (Cu)	<35	35-50	50-70	70-90	>90
*tyjy (Zn)	<40	40-80	80-100	100-200	>200
*nikkeli (Ni)	<45	45-50	50-60		>60
*sinkki (Zn)	<170	170-360	360-500		>500
*arseeni (As)	<15	15-50	50-70		>70
PAH-yhdisteet	µg/kg kuiva-ainetta				
naftaleeni	<10	10-250	250-2500		>2500
*antraseeni	<10	10-50	50-500		>500
*fenantreeni	<10	10-500	500-5000		>5000
*fluoranteeni	<10	10-200	200-2000		>2000
*bentso(a)antraseeni	<10	10-100	100-1000		>1000
kryseneeni	<10	10-300	300-3000		>3000
*pyreeni	<10	10-280	280-2800		>2800
*bentso(k)fluoranteeni	<10	10-250	250-2500		>2500
*bentso(a)pyreeni	<10	10-450	450-4500		>4500
*bentso(ghi)pyreeni	<10	10-100	100-1000		>1000
*indeno(123-cd)pyreeni	<10	10-100	100-1000		>1000
mineraaliöljy	mg/kg kuiva-ainetta				
	<50	50-300	300-1500		>1500
PCB:t (IUPAC-numerot)	µg/kg kuiva-ainetta				
*28	<1	1-2	2-10	10-30	>30
*52	<1	1-2	2-10	10-30	>30
*101	<1	1-2	2-10	10-30	>30
*118	<1	1-2	2-10	10-30	>30
*138	<1	1-2	2-10	10-30	>30
*153	<1	1-2	2-10	10-30	>30
*180	<1	1-2	2-10	10-30	>30
Organotinayhdisteet	µg/kg kuiva-ainetta				
Tributyylitina	<5	5-30	30-100	100-150	>150
Trifenyyilitina	<1	1-10	10-20	20-30	>30
dioksiinit ja furaanit (PCDD ja PCDF)	ng WHO-TEQ/kg kuiva-ainetta				
	<3	3-10	10-30	30-60	>60

*ns. HELCOM-aineet.

8

KULUTUKSEN JA TUOTANNON KESKUS

Läjityspaikan soveltuvuuden arviointi

- Painotetaan paikalliset olosuhteet huomioiden mahdollisimman hyvien läjityspaikkojen kartoittamista
- Painotetaan hyvän läjityspaikan valintaa ja toiminnan sijoittamista siten, että ympäristövaikutukset voidaan pyrkiä minimoimaan
- Läjityspaikan ominaisuudet ja niiden luonnehdinta
  - Pohjan tyyppi, virtaukset, topografia, pohjan kaltevuus
  - Läjityspaikan vaikutusalueen laajuuden arviointi
  - Ns. herkät kohteet läjityspaikalla ja sen vaikutusalueella kartoitettava ja niiden merkitys sekä läjityksen mahdolliset vaikutukset kohteisiin arvioitava
    - Olemassa olevan kartoitustiedon hyödyntäminen (GTK, SYKE/VELMU, LIVI)
- Jos hyviä läjityspaikkoja ei löydy (ja se voidaan osoittaa), läjitys voidaan kohdistaa tyydyttävälle läjityspaikalle
  - Tiukemmat läjityskriteerit (esim. haitta-ainetaso 1B ei saa ylittyä)
  - Ylimääräisten riskinhallintaratkaisujen käyttö

S Y K E

9

KULUTUKSEN JA TUOTANNON KESKUS

SUUNNITELLULLA LÄJITYSPAIKALLA JA SEN ARVIDULLA VAIKUTUSALUEELLA TUNNISTETTAVAT HERKÄT KOHTEET

- Natura 2000 – ja luonnonsuojelualueet ja alueet, jotka ovat tärkeitä vedenalaisen luonnon monimuotoisuudelle
- alueet, joilla on uhanalaisia luontotyyppiä/lajeja
- tunnetut ja merkittävät kalojen kutu- ja kasvialueet
- kalojen ja merinisäkkäiden tunnetut vaellusreitit
- linnuston tärkeimmät pesimä-, levähdys- ja ruokailualueet
- luonnonkauniit tai kulttuurihistoriallisesti merkittävät alueet
- alueet, joilla on erityistä tieteellistä tai biologista merkitystä
- ammattikalastusalueet

S Y K E

10

KULUTUKSEN JA TUOTANNON KESKUS

Muuta

- Lainsäädäntöosion päivitys
- Tiiviit kuvaukset ruoppaus- ja läjitystoiminnasta ja niiden ympäristövaikutuksista sekä sedimenttien haitallisista aineista, riskiperusteisen ja tapauskohtaisen tarkastelun korostaminen
- Taustaselvitys
  - Kuvaus kohteesta, sis. historiatiedot, luonnonolosuhteet, aiemmat tutkimukset ym.
    - Tarkoituksena varmistaa, että oleellinen tieto on käytössä heti hankkeen alusta ja että turhaa, huonosti ajoitettua tai päällekkäistä työtä vältetään
    - Pienissä hankkeissa rajatumpi taustaselvitys
- Tarkoituksellisesti tiivis (30 sivua) ohje ja toimintaa ohjaava **kehys**, jonka on tarkoitus ohjeistaa toiminnan puitteita ja johon on pyritty tuomaan **konkreettisia työkaluja** arviontien ja tehtävän työn tueksi
- Eri tyyppisiä koulutustilaisuuksia / neuvottelupäiviä järjestetään vuoden 2014 aikana
  - 1. todennäköisesti 1 päivän kaikille suunnattu ohjeen sisältöä ja soveltamista läpikäyvä tilaisuus heti lausuntokierroksen jälkeen
  - Toivomuksia sisällöistä vastaanotetaan
- Ohjeen tapauskohtaiseen soveltamiseen voi kysellä tukea

11

S Y K E

KULUTUKSEN JA TUOTANNON KESKUS

Uudistuvan ruoppaus- ja läjitysohjeen
keskeisiä muutosesityksiä

Erikoistutkija Jani Salminen
Työryhmän sihteeri

jani.salminen@ymparisto.fi

S Y K E